

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXII

Duben 2023

číslo 4

Veronika

nebylas tam když mu plivali do tváře
a kdybys snad byla
pak vojáci by zmařili tvůj záměr

vymysleli tě lidé středověku
nedokázali si představit
jak tam tehdy přešlapuje
jejich lhostejná nepřítomnost

Waclaw Oszejca
přeložil Fr. X. Halaš

Pramínky

Odraz dětství v kádi večera
křik bosý
všechno trvá nemíjí
to pouze naše stíny
do stínů směřují
jak pramínky do řek

Anna Kamińska

Moudrost nebydlí v hlavě, sídlí srdci.
africké přísloví

Úvodem

Kdy už nebudeme muset mluvit o válce? Naše předky tížila druhá světová válka šest let. Mezinárodní trestní soud v Haagu (ICC) vydal zatykač na Vladimíra Putina za válečné zločiny spáchané ruskou armádou na Ukrajině. Už mu nikdo ze slušnějších politiků nepodá ruku. Pojmenování zla je důležité, nikdo nemůže říkat: „Já jsem nic nevěděl“. Kdo chce vědět, ten ví. Říkal si někdy Putin, když se křížoval v kostele: „Chci milovat bližního, protože zakouším Boží lásku?“ Možná si nikdy nečetl v Bibli. Od Ukrajinců převzali Rusové pro sedmý den týdnu název „Vzkříšení“ a velikonoční pozdrav „Kristus vstal z mrtvých“.

/v

Bylo by hrozné, kdybychom museli kopat zákopy a zkoušet plynové masky, kvůli nějaké vzdálené zemi - Československu - kde se mezi sebou hádají lidé, o nichž nic nevíme. Kdybychom měli bojovat, museli bychom k tomu mít větší důvod.

Arthur Nevill Chamberlain
před 2. světovou válkou

Pokud nejsme připraveni bránit tolerantní společnost před náporom netolerantů, budou tolerantní zničeni a tolerance s nimi.

Karla Poppera

K inteligenci patří jen ten, kdo se trápi s opravdovostí svého vztahu k pravdě.

Jan Patočka,
naš nejvýznamnější filozof 20. století,
absolvent a pedagog FF UK;
před 46 lety zahynul pro pravdu
po mnohahodinovém výslechu StB

Gila Sacks, dcera vrchního britského rabína Jonathana Sackse, ve svých vzpomínkách píše:

Vzpomínám si, jak jsem jako dítě slyšela svého otce, rabína Sackse, vyprávět: Jeden novinář dělal rozhovor s Matkou Terezou.

„Když se modlíte,“ zeptal se jí, „co říkáte Bohu?“

„Neříkám nic,“ odpověděla.

„Dobře, dobře..., když k vám tedy Bůh mluví, co říká?“

„Neříká nic, naslouchá.“

„A jestli tomu nerozumíte,“ dodala Matka Tereza, „tak vám to nedokážu vysvětlit.“

„Acharaj!“ znamená „Za mnou!“

Když hanba svůj těžký prapor zvedá,
Hrůzou halí celý spící kraj;
Když si všecko živé skrýše hledá –
Někdo musí křičet „Acharaj!“
Trochu Vás volám, abyste se přidali...
A děkuju všem, kdo jste to už udělali.

Tyto verše napsal Victor Fainberg první den po svém zatčení v srpnu 1968 za protest proti okupaci Československa.

Projekt OSM ∞ STATEČNÝCH aneb RUSKÝ ODBOJ EXISTUJE, se odkazuje právě na tento protest osmi statečných Rusů. Od března 2022 informuje o ruském odboji. Informuje o těch, kteří se s hanebností a neúnosností ruské agrese na Ukrajině popasovali činy, celý ten obudný válečný rok konají a jsou příkladem pro všechny Rusy.

Děkuju Vám všem, kdo stránku <https://osmstatecnych.cz/> čtete, šíříte nebo finančně podporujete, protože bez Vás by to fakt nešlo.

Putinova propaganda hnaná zuřivou snahou svého šéfa zůstat u moci omílá svůj kolovrátek o tom, že opozice neexistuje, pokud ano, platí jí Západ a je totálně nejednotná. A přece v Rusku odbojáři jsou. Bojují. Riskují. A volají „Acharaj!“

Pomozme jim, aby byli slyšet. Za jejich i naši svobodu.

Pane, přijmi mne s mými chybami, s mými nedostatky, ale přiměj mě stát se tím, jakého mě chceš.

Jan Pavel I.

Království lhářství není tam, kde se lže,
ale tam, kde je lhářství přijímáno.

Karel Čapek

ŽIVOT JE DAREM

Vyšli jsme z náruče rodičů a z Náruče Boha.
Jak tu druhou náruč poznat, zakoušet?
Terezie z Ávily řekla:

„K setkávání s Bohem patří: Přemýšlet při modlitbě.

Rozumět tomu, co v modlitbě říkáme.

Vědět, s kým mluvíme. Vědět, kdo jsme.“

Nikdo se nás neptal ve kterém století a kterým rodičům se chceme narodit – nebylo koho se ptát.

Hned po narození jsme se začali rozkoukávat po světě okolo nás. Rodiče o nás pečovali a my jsme skrze jejich péči čím dál víc poznávali, jakým bohatstvím pro ně jsme, a jakým darem pro nás rodiče jsou.

Když jsme se naučili mateřštinu, otevřel se nám životní obzor bez hranic.

Později jsme slyšeli, že za vším dobrým, s kterým se setkáváme, je Tvůrce. Nevidíme a neslyšíme jej, ale můžeme se naučit vnímat jeho pozornou péči a přátelství k nám.

(Myšlení a některé fyzikální jevy také nejsou vidět, ale zakoušíme jejich užitek.)

I Bůh nám svou péči a štědrostí ukazuje, jak velikým bohatstvím pro něj jsme a kým je on pro nás.

Nikdo o nás nemluví tak pěkně jako Bůh a nikdo o nás nepečuje tak mnoho jako on.

Čím jsme starší, tím více umíme popsat bohatství, kterým pro nás naši drazí jsou. A podobně umíme čím dál více říci, jakým bohatstvím je pro nás Bůh.

Když Hospodin navštívil Mojžíše, představil se mu. - Jeho slova uvádím na jednotlivých řádcích, abychom každé výpovědi věnovali potřebnou pozornost.

Čím více Boha poznáváme, tím víc narůstá naše zkušenost s jeho štědrou přízní.

V Druhé knize Mojžíšově čteme:

Když Hospodin kolem Mojžíše přecházel, zavolal:

„Hospodin, Hospodin!

Bůh plný slitování

a milostivý,

shovívavý,

nejvyšš milosrdný

a věrný,

který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy;

avšak viníka nenechává bez trestu,

dohlíží (nikoliv „stíhá“) na uzdravení

vin otců na synech i na vnucích

do třetího a čtvrtého pokolení.“

(Ex 34: 6-7)

Toto vyznání je jako šňůra nádherných perel (není to jediný náhrdelník).

Jsem vděčný každému průvodci, který mě do této krásy uváděl.

„Je-li žák připraven, učitel se najde.“

/v

MODLITBA DAJENU

/ z židovské velikonoční rodinné slavnosti /

Dajenu je slovo vyjadřující vděčnost z nezaslouženého daru, bránci nezřízené touze vlastnit.

Za kolik dobrodiní jsme Hospodinu vděční!

Kdyby nás vyvedl z Egypta
a nevykonal nad nimi soud
dajenu (bylo by nám to stačilo).

Kdyby nad nimi vykonal soud
ne však nad jejich bohy,
dajenu (bylo by nám to stačilo).

Kdyby vykonal soud nad jejich bohy,
ale neusmrtil jejich prvorozence,
dajenu (bylo by nám to stačilo).

Kdyby usmrtil jejich prvorozence,
nedal nám však jejich jmění,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nám dal jejich jmění
a nerozdělil by před námi moře,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby před námi rozdělil moře,
ale nepřevlčil nás středem suchou nohou,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nás převlčil středem suchou nohou,
nenechal však utonout naše pronásledovatele,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nechal utonout naše pronásledovatele,
ale nestaral se o nás na poušti čtyřicet let,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby se staral o nás na poušti čtyřicet let,
ale nedal nám jíst manou,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nám dal jíst manou,
nedal nám však šabat,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nám dal šabat,
ale nepřivedl nás k hoře Sinaj,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nás přivedl k hoře Sinaj,
ale nedal nám Tóru,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nám dal Tóru,
nevedl nás však do izraelské země,
bylo by nám to stačilo.

Kdyby nás uvedl do izraelské země,
ale nezbuodoval by nám svatyni,
bylo by nám to stačilo.

Ne tedy jedno, ale mnohá a mnohá dobrodiní nám Všemohoucí prokázal:

Vyvedl nás z Egypta,
vykonal nad nimi soud,
vykonal soud nad jejich bohy,
usmrtil jejich prvorozence,
dal nám jejich jmění,
rozdělil před námi moře,
převlčil nás středem suchou nohou,
nechal utonout naše pronásledovatele,
staral se o nás na poušti čtyřicet let,
dal nám jíst manou,
dal nám šabat,
dal nám Tóru,
přivedl nás k hoře Sinaj,
uvedl nás do izraelské země,
zbuodoval nám svatyni,
aby smířil všechny naše hříchy.

VLADIMÍR KRČMÉRY

– zodral sa v práci pre druhých

Magdalena Mihaliková

Mladosť a zázemie

Pred Vianocami Slovensko zasiahla 20. decembra 2022 smutná správa o úmrtí známeho slovenského lekára prof. Vladimíra Krčméryho. Narodil sa 23. júla 1960 v Bratislave v rodine vedca a lekárky. Jeho otec sa celý život venoval vedeckému bádaniu v oblasti antibiotickej rezistencie. Pracoval v tíme prof. Umezawa v Japonsku, ktorý získal Nobelovu cenu za objavenie nových antibiotík, mechanizmov rezistencie na antibiotiká a vakcíny. Dvojročný život vedca v Japonsku s celou rodinou zanechali stopy aj na jeho dvoch synoch a dcére, všetci skončili medicínu. Syn Vladimír chcel pôvodne študovať geografiu, ale otec mu povedal, aby si urobil medicínu a potom môže s ňou cestovať. Syn sa stal lekárom, bol odborník na tropickú medicínu, infektológiu, onkológiu, univerzitný profesor, zakladateľ zdravotníckych, sociálnych zariadení a zahraničných humanitárnych misií v rozvojových krajinách, hovorí Wikipedia2. Bohaté vzdelanie na zahraničných univerzitách mu poslúžilo nielen získať poznatky, ale ako kontaktný človek nadväzoval vzťahy; chodil po svete s otvorenými očami a získal cenné skúsenosti. Pri jeho rozbehu do života v jeho ľudskej formácii zohral dôležitú úlohu starší brat jeho otca Silvester Krčméry (1924 - 2014), ktorý sa v r. 1943 stretol na Slovensku s charizmatickým chorvátskym jezuitom Tomislavom Kolakovičom. Kolakovič sníval sen o evanjelizácii Ruska, a týmto smerom ovplyvňoval aj svojich žiakov. Silvester svojho synovca Vladimíra podľa jeho slov „úkoloval“ a aj preto Vladimír za komunizmu aktívne žil svoju vieru a rozvíjal ju na podzemných študentských stretnutiach. Raz na odľahlú lúku v Západných Tatrách prišiel Ján Chryzostom Korec, kde s ním mládežníci slávili liturgiu. Na druhý deň z poľskej strany ich na chate navštívil turista, krakovský arcibiskup Karol Wojtyła. Toto však neznamená, že Vladimír prijímal vieru ako adolescent bez uvažovania. Viackrát hovoril, že mal predovšetkým problém s modlením ruženca,

preto hľadal, pýtal sa a cestu k nemu nakoniec našiel.

Členstvo v SZM a tiež komunistickou mocou ponúkané členstvo vo Zväze československo-sovietskeho priateľstva boli vhodné cesty ako sa podľa Vladimírovho strýka, Silvestra Krčméryho, dostať bližšie k Rusku. V roku 1978 Vladimír dostal ako študent bratislavského Gymnázia Metodova za študijné výsledky mesačný kurz ruštiny v Sovietskom zväze spolu s ďalšími dvadsiatimi študentmi z celého Československa. Náhodou sme tam boli spolu; väčšinu času sme strávili v meste Jaroslavl', meste na rieke Volge. Až vlni som sa od Vladimíra pri jednom rozhovore dozvedela, prečo on vtedy častejšie v škole na kurze ruštiny v Sovietskom zväze chýbal – navštevoval kostoly a nechával v nich bibliu. Zo zájazdu v ZSSR si ho pamätám ako bystro pozorujúceho, ale veľmi mlčanlivého účastníka; pravý opak toho, ako sme ho poznali v dospelosti do konca jeho života. Ako povedal po rokoch, za mlčanlivosťou pri pobyte v Rusku bol strach, že sa príde na jeho pašovanie biblií.

K odhaleniu jeho disidentských aktivít zo strany štátnej bezpečnosti na konci 80-tych rokov nakoniec došlo. Po výsluchoch sa ŠTB postarala, že stratil na Lekárskej fakulte zamestnanie. Dozvedel sa to tak, že mal svoje veci vystaňované na chodbu. Na kádrom oddelení mu nemali čo k výpovedi povedať. Aby nečelil príživníctvu, predsedníčka ROH mu v deň straty zamestnania pošepkala, že môže ísť na materskú dovolenku so synom, aby nečelil príživníctvu, čo aj urobil a o niekoľko mesiacov prišla nežná revolúcia.

Dielo

Ako 31-ročný dostal štipendium vo viedenskej nemocnici Allgemeines Krankenhaus. Do Wolfstahlu prišiel ráno o piatej na svojom „žiguli“ a odtiaľ vlakom cestoval do Viedne. Bol to najlepší rok jeho života a ako povedal: nerobil nič iné len medicínu.

Po nežnej revolúcii postgraduálne vzdelanie získal na Slovensku a na univerzitách v USA, v Čechách a vo Veľkej Británii. Angažoval sa pri budovaní Slovenskej zdravotníckej univerzity a Trnavskej univerzity, z ktorej chcel vybudovať univerzitu s medzinárodným rozmerom, čo sa mu nakoniec aj podarilo: s dvomi lekármi otvoril prvý zahraničný projekt v africkej Keni.

V roku 2002 založil súkromnú Vysokú školu zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, ktorá má viaceré detašované pracoviská po celom Slovensku a vzdeláva študentov okrem Slovenska aj v Čechách, Rumunsku, Rakúsku, Srbsku, v Afrike a ďalších krajinách v oblasti zdravotníctva a sociálnej práce. Prostredníctvom svojich študentov a vyučujúcich medzinárodný rozmer vysokej školy rozvinul na niekoľkých kontinentoch, kde pomáhal svojimi rozvojovými projektami v krajinách tretieho sveta. Zároveň prof. Krčméry založil v r. 2003 Tropický tím Vysoké školy zdravotníctva

a sociálnej práce sv. Alžbety, ktorý združuje zdravotníkov, lekárov a sociálnych pracovníkov. Títo vedú permanentne sociálne projekty v Afrike, pomáhali spolu s prof. Krčmérym v roku 2011 pri zemetrasení na Haiti, aktívne stáli na hraniciach na Balkáne v roku 2015, vlni na ukrajinskej hranici, či za posledné dva mesiace v stanovom mestečku pre sýrskych utečencov na slovensko-českej hranici v Kútoch. V utorok večer 20.12.2022 prišiel domov z Kútov po zbalení stanového mestečka a vyriekol, nevediac, prorocké slová: „Jedna misia končí, druhá môže začať.“ Večer okolo 20.30 hod. ho stretol tretí infarkt a už pomáha potrebným z druhého brehu.

Mal záujem o druhých, pomáhal im na úkor seba, nepoznal slová „nedá sa“. Vždy našiel pre druhých východisko, a spotreboval pre nich všetky svoje sily. Za svoj nedlhý život stihol toľko, ako iní možno nestihnú za život o desaťročia dlhší.

Rodina

S manželkou Teréziou, ktorá je tiež lekárka, mal štyri deti – Michala, Moniku, Luciu a Dominiku a štyri vnúčatá. Okrem vlastných detí si Vladimír Krčméry na diaľku osvojil aj dve dievčatá, Thiery a Samras, ktoré v roku 2003 našiel na ulici v hlavnom meste Kambodže. Vtedy tam spolu s Jurajom Bencom založil detský domov House of Family, ktorý týmto dievčatám a ďalším sto deťom s HIV zabezpečil domov a liečbu HIV vedenú slovenskými lekármi. Obidve „nemanželské deti“ profesora sú dnes už dospelé, žijú v Kambodži a vďaka liečbe, ktorá potláča rozmnožovanie vírusu HIV, sa tešia dobrému zdraviu. Jedna z nich dokonca porodila zdravé, HIV negatívne bábätko.

Pandémia Covid-19

Od 23.marca 2020 bol prof. Krčméry na Slovensku členom ústredného krízového štábu, ktorý vyhodnocoval informácie a koordinoval činnosť rozhodnutí na zamedzenie šírenia koronavírusu. Bol hlavnou postavou v médiách, ktorého si televízia rozhlás po zývali na rozhovor o pandémii. Mal skúsenosti s koronavírusmi SARS, MERS z r. 2012, vírusu sa nebál, a kvôli jeho skúsenostiam si ho pozývali rôzne organizácie či skupiny na besedy. Takto si ho pozvala aj Spoločná cesta ako jedného z prednášateľov na svoje letné stretnutie v júli 2021 do Strašíc pri Prahe, avšak v tom čase používal policajnú ochranu a mal presne vymedzené miesta kam ho v rámci SR môžu sprevádzať,

ČR medzi ne nepatrila. Dôvodom policajnej ochrany boli masívne útoky antivaxerov a vyhrážky smrťou jemu a jeho rodine. Ako prvý bol na Slovensku zaočkovaný proti COVID-19 pred televíznymi kamerami 26.decembra 2020.

Vďaka svojej zmierlivej povahe a vysokej empatii si ho pozývali na zmierovanie znepriatelených táborov, keďže sa vedel priblížiť k jedným i druhým a dosiahnuť zmier. Nerobil rozdiely medzi príslušníkmi politických strán, rovnako slúžil ľuďom bez vyznania, či budhistom, moslimom alebo kresťanom. Videl pred sebou predovšetkým človeka. Nikoho neodsudzoval, za antivaxerov sa modlil.

Pohreb

Správne vnímal rakúsky novinár Wolfgang Bahr, ktorý napísal, že úmrtie profesora Krčméryho vyvolalo na Slovensku podobnú odozvu ako úmrtie Antona Srdolca v roku 2016. Posledná rozlúčka s prof. Krčmérym sa konala 29. decembra 2022 v kostole Vincenta de Paul v Bratislave. Vincent de Paul žil svoj život v úplnom sebadarovaní chudobným, rovnako ako prof. Krčméry. Pohrebu sa okrem premiéra a predsedu parlamentu a viacerých ministrov v súčasnej vláde SR zúčastnili aj poslanci parlamentu, prezidentka sa pre chorobu pohrebu zúčastniť nemohla. Pohrebnej liturgii predsedal arcibiskup Stanislav Zvolenský s ďalšími deviatimi biskupmi vrátane Roberta Bezáka s päťdesiatštyrmi kňazmi. Z prednesených rečí bola najzmyslupnejšia autentická ďakovná reč manželky Terézie a štyroch detí, ktoré vtipne spomínali na otca ako niekoho, kto si ich vedel získať nielen v detstve, ale aj v dospelosti a majú v ňom svoj veľký vzor. Tým zároveň odpovedali zlým jazykom, ktoré tvrdili, že kvôli misiám po svete nemal čas na rodinu. Jediný, kto sa vo svojej reči venoval biblickým čítaniam, bol premiér Eduard Heger, ktorý stratil v profesori dobrého priateľa a blízkeho spolupracovníka. Jeho pamiatku si na FB statue uctil slovami:

„S veľkým zármutkom som prijal správu o úmrtí profesora Vladimíra Krčméryho. Bol to človek, ktorý rozdal svoje srdce druhým. Pomáhal tam, kde sa iní báli vstúpiť čo i len myšlienkami. Takým, na ktorých svet zabudol – najchudobnejším z chudobných.“

Prezidentka Zuzana Čaputová o ňom napísala: „Bol mužom viery a svojimi postojmi inšpiroval mnohých k lekárskej službe v chudobných krajinách či k pomoci najslabším. Počas pandémie koronavírusu to bol práve on, kto výrazne prispel svojimi skúsenosťami a autoritou k tomu, že sme dokázali tento boj zvládnuť. Vladimír Krčméry bol vždy plný optimizmu a nádeje a takého si ho budem pamätať.“

1 Ing. RNDR. Vladimír Krčméry, Dr.Sc. (1931 -2014) bol v 50-tych rokoch vo väzení 3 roky, jeho brat MUDr. Silvester Krčméry (1924 - 2014) bol vo väzení 14 rokov.

POZNAL JSEM ODVŘÁCENOU TVÁŘ ŽIVOTA

S řidičem kamionu Jaroslavem Mikem o poučení z politiků, radosti pomáhat a nejlepší medicíně pro celé Česko

V Česku patříte mezi nejzapálenější zachránce dětí z válečných zón. Mezi kolika sourozenci jste vyrůstal vy osobně?

Když budu počítat děti od mámy, tak s pěti, a mám ještě sestru od táty. Ale vychovaný jsem byl v té pěti.

Vy jste byl nejmladší?
Ano.

Jaké vzpomínky máte na své dětství?
V rodině to bylo hodně složité, protože máma měla první tři děti s prvním manželem, který ji opustil. S druhým mužem měla moji čtvrtou sestru, když s ní byla v porodnici, došlo otěměm k šílenému sexuálnímu zneužívání těch zbylých, co s ním byly doma. Máma to zjistila, nahlásila to na policii, skončila to s ním a ze dne na den zůstala na čtyři děti včetně novorozence sama. Později se seznámila s mým otcem, jenže ten od nás časem odešel. Bylo mi tehdy sedm.

Kdo byl váš otec?
Máma byla bílá, táta Rom. Pracoval jako dělník, vyrůstal v Děčíně v ghettu v pavlačovém domě. Jeho otec i děda hodně pili, děda babičku mlátil. Táta to logicky poznamenalo, nesl si tuhle hroznou zátěž s sebou. Měl problémy se zákonem, byl ve vězení. Když se dal dohromady s mojí mámou, sešli se vlastně takoví dva ztroskotanci a z toho jsem vzniknul já. Moje vzpomínky na tátu jsou příjemné, byl to hrozně hodný člověk. Pamatuju si, že by dal první poslední každému. Taky bral všechny stopaře, s každým se hned bavil, seznamoval, byl kontaktní, měl rád lidi. Jak byl tmavý, říkali mu Jarda Miko Portoriko.

V dokumentu o vás More Miko (Člověk Miko), který teď jde do kin, říkáte, že když zemřel, vaše matka vám řekla, že je ráda.

Táta od nás odešel kvůli jiné ženě. Pak se dostal na čtyři roky do vězení za nějaké rozkrádačky, krátce po propuštění na svobodu měl autonehodu a umřel. Máma mu odchod vyčítala a přenášela to na mě. Říkala mi, že sedím jako táta, že dělám gesta jako on, vadilo jí jeden čas skoro všechno. Jeho smrt brala jako zadostiučinění. Rozhádali jsme se, nejvíc jí štválo, že jsem si jako mladý kluk našel Romku. Zase mi vmetla do tváře tátu, že byl zlý, že od nás utekl a že moje žena bude stejná. Sedmnáct let jsme se kvůli tomu spolu ne bavili. Naštěstí je to už za námi, máma zestárla a máme poslední roky krásný vztah.

Mělo to, čím jste si prošel, nějaký vliv na vaše pozdější životní kroky? Na to, že jste se začal angažovat ve prospěch trpících dětí?

Určitě to mělo vliv. V rodině jsem byl outsider, máma i sestry byly bílé, každou chvíli mi někdo předhazoval romský původ. Ne ve smyslu, že jsem špatný, spíš takový vý-

BISKUP FRANZ-JOSEF BODE zveřejnil důvod svého odstoupení:

Rozhodnutí rezignovat ve mně dozrávalo již v průběhu několika posledních měsíců. Vedlo mě k tomu několik důvodů: Za téměř 32 let mé biskupské služby, z toho téměř 28 let ve funkci biskupa osnabrúckého, jsem nesl odpovědnost v církvi, která přinášela nejen pozhánání, ale která se také provinila. Zejména při řešení případů sexualizovaného násilí ze strany duchovních jsem měl sám dlouhou dobu tendenci zaměřovat se spíše na pachatele a instituci než na oběti. Případy jsem špatně vyhodnotil, často jsem jednal váhavě a učinil jsem některá chybná rozhodnutí a nedostal jsem v těchto chvílích své biskupské odpovědnosti. Průběžná zpráva o vyrovnávání se se sexualizovaným násilím v diecézi Osnabrück zveřejněná v září loňského roku mi a široké veřejnosti toto znovu jasně ukázala.

Výslovně uznávám svou odpovědnost a své osobní chyby a mohu dnes pouze znovu požádat všechny postižené, aby mi odpustili! V přímé reakci na závěry studie jsem v září oznámil, že zbytek svého působení ve funkci biskupa v Osnabrúcku využiji k přezkoumání způsobu, jakým naše diecéze řeší případy sexualizovaného násilí a k nápravě systémových nedostatků, které byly odhaleny. Opatření, která byla tehdy oznámena, byla nyní zavedena v takové míře, že mohou být realizována a mít účinek v této diecézi i bez mého vedení.

Diecézní proces ochrany proti sexualizovanému násilí a duchovnímu zneužívání byl značně posílen a zpracování případů pokračuje.

Byl jsem si vědom toho, že závěry průběžné zprávy a mé rozhodnutí prozatím nerezinovat budou mít dopad také na vztah lidí v diecézi ke mně jako biskupovi. Někteří ke mně ztratili veškerou důvěru, jiní mě povzbuzovali, abychom společně pokračovali v započaté cestě změn. Celkově jsem však podcenil míru iritace, zejména mezi zaměstnanci diecéze.

Přeji si, aby moje rezignace na biskupský

směch to byl. Nebrali mě moc vážně. Od čtrnácti patnácti jsem se protloukal různě po ulici. Nebylo to lehké, ale díky tomu jsem poznal odvrácenou tvář života. Víím, že lidé si za ni ne vždy mohou, že věci jsou komplikovanější, rozhodně ne černobílé. Jako profesionální řidič kamionu jsem pak jezdil na Blízký východ, měl jsem tam zkušenost s lidmi z muslimského světa. Tak jsem poznal i Syřany. Zvali mě k sobě domů, dávali mi jídlo, byli dobrosrdeční. V roce 2015 se kvůli válce v Sýrii zvedla migrační vlna, někteří politici na tom začali parazitovat. Podněcovali strach, chtěli se na tom svězt, zvýšit si popularitu. Arab bylo sprosté slovo, muslim ekvivalent vraha. Šílené to bylo i tady, Miloš Zeman oblepil v prezidentské volbě Česko heslem: „Stop migrantům, tato země je naše.“ Řekl jsem si, takhle to dál nejde.

úřad, mohla mít na tomto pozadí také osvo-
bozující účinek. Jsem totiž přesvědčen, že -
navzdory všem chybám a opomenutím
v uplynulých 28 letech v osnabrúcké diecézi
jsme také stanovili důležité cíle, které ukazu-
jí cestu do budoucnosti: jako diecéze aktivní
na mnoha úrovních, stále se učící, a tedy živá
církve, která je a zůstává „blízko Bohu a li-
dem“.

Pokud jde o mé naddiecézní úkoly, synodální
cesta v Německu, kterou jsem mohl do-
provázet jako člen prezidia, dosáhla 5. syno-
dálním shromážděním před dvěma týdny dů-
ležitého mezistupně. I tato cesta hledá odpo-
vědi na systémové problémy naší církve, kte-
ré mohou podporovat zneužívání. Některé ze
závěrů této cesty jsme již převedli v naši
diecézi do konkrétních opatření, která jsem
jako biskup mohl zavést. Nyní platí, že musíme
upevnit princip synodality v naší církvi
a zabývat se dalšími oblastmi činnosti.
K tomu jsou nutné rozsáhlé dialogy na
úrovni biskupské konference, se zodpo-
vědnými osobami v Římě a s účastníky svě-
tové synody.

Tato další cesta bude vyžadovat mnoho sil,
kterými já sám již nevládnou. Všiml jsem si,
že můj zdravotní stav, který se stále více
zhoršuje, mi již nedovoluje zvládat mé ve-
doucí povinnosti v Osnabrúcku a v církvi
v Německu po další tři roky, dokud nedosáh-
nu věku 75 let způsobem, který je potřebný
pro tento úřad.

S pokorou a velkou vděčností za velmi na-
plňující roky v Osnabrúcku se tedy dnes
vzdávám svého úřadu a děkuji Svatému otci
za přijetí mé žádosti.

Z celého srdce děkuji všem lidem, kteří mě
doprovázeli na mé dlouhé cestě ve funkci
biskupa.

A nakonec prosím všechny věřící, aby se po-
stavili čelem k nadcházejícím krokům diecé-
ze a aby vkládali stejnou důvěru do diecézní-
ho administrátora a také do mého nástupce
jako ji po mnoho let vkládali do mne.

Prosme Boha o pozhánanou budoucnost pro
diecézi Osnabrück!

Dr. Franz-Josef Bode

Zvedla vás ze židle nějaká konkrétní událost?

Ano, byl to jeden z chemických útoků prezidenta Bašára Asada na své spoluobčany. V televizi jsem viděl záběry, jak tam na zemi v křečích umírají děti. Tvář jednoho kluka mi připomínala mého syna. Byl mu docela podobný. Dva týdny jsem se tím trápil. Už jsem nebyl jen rozhořčený, věděl jsem, že musím začít něco dělat.

Svoji misi jste objevil v objíždění uprchlických táborů. Byl jste v Srbsku, Makedonii, Chorvatsku, Bosně a také v Řecku, kde se tou dobou zachytná zařízení plnila Syřany. Přemýšlel jste, jak je odtamtud dostat. Jak tam o ně bylo postaráno?

Existovala data OSN, konkrétně dětského fondu UNICEF, měla je i řecká vláda, kolik dětí bez doprovodu v jejich zemi je. Byly

rozděleny na dvě skupiny, pod a nad dvanáct let. Těch nejmenších bylo kolem sedmnácti set. Problém byl, že Řecko nemá institut právní ochrany dětí, neexistuje tam možnost pěstounské péče, neměly šanci dostat se do tavných rodin a normálně tam vyrůstat. Takže zůstávaly v uprchlických táborech. Ty nejmenší byly v takových ohrazených ochranných zónách, kde byl dohlížitel, takový strážce, aby jim někdo neublížil, neznásilnil je. Ty starší, asi šest a půl tisíce, na noc utíkaly do lesů, protože se bály, kdo jim co udělá. Někdy se jich ujala nějaká místní rodina, prostě si je vzala. Ale to byly spíše ojedinělé případy, náhoda. Starší děti se v táborech přes den většinou flákaly, nedostávaly vzdělání. Nebyly tam jen děti ze Sýrie, ale také z Afghánistánu, Konga nebo Palestiny.

Jak šly vaše cesty skloubit s vaší prací, rodinou?

Když jsem jel do tábora v Řecku, tak jsem si na to bral volno. Pro rodinu to bylo náročné, moje manželství to nevydrželo, s ženou jsme se rozvedli. Zůstal jsem se svým malým synem Ládkem, bral jsem ho na cesty s sebou. Staral jsem se o něj, ale taky jsem mu chtěl dát možnost vidět, co to je uprchlický tábor, jak tam děti jako on žijí. Chtěl jsem, aby to nějak vnímal, pochopil, odnesl si z toho něco do dalšího života. Hodně situaci ulehčilo, když jsme se po roce se ženou k sobě vrátili.

V pomoci syrským dětem se velmi angažovala dlouholetá lidovecká europoslankyně

Michela Šojdřová. Vy jste ji s tím nápadem oslovil, nebo jste si všiml její aktivity a přidal se?

Spustil jsem to já. Založil jsem na Facebooku stránku Syrské děti do Česka. Začalo se to šířit, přidávali se podporovatelé téhle myšlenky. Sepsali jsme několikabodový seznam, kde jde pomáhat, že jde posílat peníze vybráním neziskovkám, jet do uprchlických táborů anebo aktivně ovlivňovat veřejnost ve svém okolí. Začala o nás psát média, ozývaly se nám známé osobnosti. Takže to mělo nějakou sílu. Na to konto jsem si říkal, že je potřeba se spojit i s nějakými politiky, kteří to posunou dál. Pár jsme jich kontaktovali, právě i paní europoslankyni Šojdřovou. Říkali jsme jí, že by bylo dobré, kdyby Česko přijalo z uprchlických táborů v Řecku děti bez doprovodu. Souhlasila. Do toho jsme měli kulatý stůl v Senátu, kde padlo, že by bylo potřeba do toho vtáhnout i tehdejšího ministra vnitra Jana Hamáčka a premiéra Andreje Babiše.

S Andrejem Babišem a ministrem

Hamáčkem jste se v roce 2018 sešel v Hrzánském paláci. Jak takové jednání na nejvyšší úrovni probíhá?

Šíleně.

Proč?

Protože minimálně první půlhodinu zabralo, než se nám podařilo Andreji Babišovi vysvětlit termín dítě bez doprovodu. On se stále točil na tom, že myslel, že s ním budeme jednat o sirotcích, nebyl schopen pochopit, nebo se tak tvářil, že právní termín je pro to jiný a co přesně obnáší. Vyčítal nám, že ho vykreslujeme jako špatného člověka, když veřejně říkáme, že nechce přijmout sirotky. A že to je nefér, protože žádni nejsou, když tu jsou jen nějaké děti bez doprovodu. Premiérovi a ministroví jsme přinesli seznam dětí z jednoho uprchlického zařízení, chtěli jsme tím demonstrovat, že existují. Šlo o modelový seznam, o konkrétních jménech bychom se bavili následně, kdyby na tu myšlenku kývli.

Jaroslav Miko (47)

Profesionální řidič kamionu a spoluzakladatel iniciativy Češi pomáhají. Vznikla v reakci na to, že české úřady v minulosti nechtěly přijmout čtyřicet sirotků z řeckých uprchlických táborů. Miko se rozhodl je sem dostat. Poté pomáhal dalším dětem z rizikových zón světa. Do kin nyní přichází film, který o něm natočil dokumentarista Robin Kvapil, s názvem More Miko (Člověk Miko), jenž sleduje Mikovu snahu zachránit syrské a další uprchlické děti

A to se, jak známo, nestalo. Měl jste někdy možnost se ho zeptat, proč?

Když po nás vyšel před novináře, řekl, že jsme se na ničem ne-

domluvili. Lhal. Od té doby jsme se spolu už nebavili. Bylo jasné, že další jednání na tohle téma premiér nechce. Pochopil jsem to tak, že jednání jen předstíral, aby nemohl být onálepkován, že a priori odmítá sirotky.

Váš plán podporovala opozice včetně současného ministra vnitra Víta Rakušana. Ani on mu ale po nástupu do funkce nedal zelenou. Jak jste pochopil, proč i politici, kteří byli původně pro, ve funkci řekli ne?

Pan Rakušan nikdy neřekl, že to nejde. Myslím, že je to slušný člověk, tak jsem ho vždy vnímal. Při jednáních byl kultivovaný, projevoval se, že mu jde o věc. Navštívil jsem ho už jako ministra, argumentoval tak, ať si oběhnu všechny další důležité ministry, šéfy koaličních stran, a až získám jejich souhlas, ať mu zavolám, a on to následně dá na vládu, když bude mít jistotu, že to nikdo nezamítne. Stěžoval si taky, že s KDU a ODS jsou tahle témata složitě prosaditelná. Došlo mi, že ani on to nechce, že z toho má z nějakého důvodu obavu, že by se veřejné mínění mohlo otočit proti němu.

Pokračování na straně 12

AKTUALITY

BOHOSLUŽBY O VELIKONOCÍCH

Zelený čtvrtek v 18 h. - Letohrad
Velký pátek v 15 hod. - Letohrad

**neděle 9. 4. Slavnost
ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ**
5 h. Orlice po bohoslužbě společná
snídaně v Orlovně
10 h. Letohrad

Pondělí velikonoční
8 h. Letohrad Sk 2, 14-33 Ž 16
9 h. Mistrovice Mt 28, 8-15

**KULTURNÍ CENTRUM pořádá:
Výstavu Panenky a jejich příběh**
6. 4. - 21. 5. - přizemí zámku Letohrad.
Pro děti je připraven hrací a tvořivý koutek.
po - pá: 8 - 11h. 11.30 - 15 hod.
so - ne, a velikonoční svátky: 13 - 17 hod.

Setkání regionálních historiků
úť 18. dubna v 16 h. v městské knihovně.
Vstup zdarma.

Brány památek dokořán
29. dubna 9 - 17 hod.

Výstavu dortů a zákusků
29. 4. - 13. 16.30 h. v zasedací síni zámku.
Vstupné: dobrovolné.

Výstavu grafiky Kateřiny Šípkové,
letohradské rodačky, studentky didaktické
ilustrace a autorky výmalby podchodu le-
tohradského vlakového nádraží.
21. 4. - 10. 6. v městském muzeu
po - st: 8 - 11h. 11.30 - 17 hod.
úť, čt, pá: 8 - 11h. 11.30 - 16 hod.
so: 8 - 11 hod.
Vstupné: 30 Kč / 20 Kč / 70 Kč rodinné.

*Předprodej vstupenek v informačním centru
tel.: 465 622 092, více informací o akcích
na: www.info.letohrad.eu*

Oblastní charita Vás srdečně zve na
Koncert pro hospic
13. 4. od 18 h. v ZUŠ J.Kociana v Ústí n.O.
Blíže info na www.uo.charita.cz

Farnost sv. Václava v Letohradě Vás - po
třileté přestávce - zve na **Večer u Kateřiny,**
v předvečer státního svátku 7. května od
18.30 h. v prostorách areálu kostela sv. Kateřiny
v Letohradě-Kunčicích.

Program:
Privítání u pomníku obětem 1. a 2. války
Historická vzpomínka na místní obyvatele
Žesťový koncert J.A.Quartet
Beseda s občerstvením

Přátelství Boha křtem přijali

5.3. Jáchym Skalický
12.3. Zuzana Katarína Novotná

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

20.3. Helenu Kubičkovou 84 let
22.3. Marii Kopeckou 89 let
24.3. Marii Vackovou 76 let
27.3. Jarušku Vítkovou 66 let

JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY

15. března

1) Zhodnocení uplynulých akcí

Tematická setkávání na faře:

- pečující o kostel, lektori, akolyté (osloveni další možní spolupracovníci – mají čas na rozmyšlenou); připomínky: přístě rozvrstvit setkání více v čase (ne tak brzy po sobě – někteří spadají do více skupin), přidat hudebníky, skupinu agapé, organizátory slova pro děti.

Synodní setkání na téma „Zdravé křesťanské sebevědomí“

- 2. 3. přišlo 17 zájemců, vznikly dvě jednorázové skupiny + další 2 skupiny se chtějí scházet pravidelněji (Mistrovice, M. Majvaldová a spol.);
 - výstup: zájem o další setkávání je, budou se střídát moderátoři, nabídneme dva různé dny (čtvrtek + následující úterý) pro lepší možnost výběru;
 - příští setkání čt 20. 4., úť 25. 4., navržené téma: Umění přijímat druhé.
- Výlet náboženství 7. 3. – Králíky, Království sov a papoušků; celkem cca 50 účastníků – za realizaci díky M. Mikyskové, též pomocnicím J. Andrášové, M. Novotné a jejich dcerám.

2) Příprava na Velikonoce a velikonoční obřady

- vstupy do škol s tématem křesťanských Velikonoc – zajistí J. Skalická + M. Mikysková;
- postní duchovní obnova – 1.4. v letohradské hasičárně 9 -11:30 (V. Vacek);
- liturgii velikonočních obřadů připraví K. Dvořák, spolupráce a nacvik s ministranty (P. Hoffmann, E. Novotný);
- zpěv na Zelený čtvrtek a Velký pátek zajistí P. Hoffmann se sborem;
- lektory pro obřady osloví J. Skalická;
- chleby pro Zelený čtvrtek v jednání s p. Strakou (J. Skalická) – uvidí se, zda kapacitně zvládne;
- umývání nohou – 12 vytipovaných osob osloví jednotliví členové PR;
- scénku „Odsouzený“ na VP připravuje J. Skalická, scénka bude začleněna do obřadů (cca v 15:15), ohrazení části prostoru náměstí zajistí E. Novotný; podium se bude uklízet po obřadech;
- listy na zápis adorací – připraví a vytiskne M. Mikysková;
- oheň pro vigílii – připraví J. Čanda +

V. Neruda;

- zpěv žalmů pro vigílii zajistí M. Mikysková;
- velikonoční snídaně v Orlovně – organizuje skupina agapé – bude informovat v ohláškách.

3) Brány památek dokořán 29. 4.

- detaily služeb v kostelích se dohodnou na příští schůzi.

4) Ekumenické modlitební setkání na faře

- bratry evangelíky byla farnost oslovena s nabídkou tradičního společného setkání při příležitosti Světového dne modliteb (5. 3.);
- do Velikonoc se společně sejt nestihneme, po Velikonocích budeme kontaktovat p. Běťákovou – E. Novotný osloví P. Tomkovou.

5) Farní zájezd 9. – 10. 9. 2023

- program připravuje J. Marek: předběžně Zlaté hory a okolí: Bílá Voda, zlatorudné mlýny, zlaté doly, Maria Hilf, historie těžby, možnost pěšího výletu, příroda Jeseníků atp. – po kalkulaci ceny za ubytování a dopravu bude nabídnuto farníkům k přihlašování - PR schvaluje záměr.

6) Další

- příprava Vzpomínkového večer 7. 5. od 18:30 na Kunčicích- návrh programu Ivy Markové PR schvaluje;
- výlet ministrantů - sobota 18. 3. Králíky Hora Matky Boží – cca 10 dětí – P. Hoffmann, E. Novotný;
- dopisy pro děti z Adopce na dálku jsou napsané – koordinovala L. Stejskalová; sbírka 65 tis. Kč pokryje vzdělávání 10 dětí, zhruba polovinu tvoří drobné příspěvky, zbytek dva větší dárci – pro příště přesun termínu;
- doplnění informací zdůvodňující nevolí pronajmout pozemek pro závody motoskijöringu: E. Novotný dodal fotografie starých pneumatik zahrnutých pod zemí – likvidace neproběhla dle slíbené domluvy.

Zapsal M. Hoffmann

ZPRÁVY Z CHARITY

ADOPCE NA DÁLKU 2023

V letošní sbírce se v kostelech letohradské farnosti vybralo 35.660 Kč na podporu vzdělání dětí z nejhudších částí Indie. Peníze ze sbírky a od individuálních dárců v celkové výši 65.000 Kč budou použity na zaplacení dalšího roku studia 10 dětem, které letohradská farnost ve spolupráci s Oblastní charitou podporuje.

Děkujeme za podporu všem, kdo přispěli na tento projekt.

Jsem šťastná, že mohu předávat své vědomosti dalším indickým dětem.

Narodila jsem se v Belgaum před 28 lety a rodiče mi dali jméno Maria Anthony. Vyrostla jsem s bratrem Marshalem v rodině,

kde nás měli rodiče moc rádi, hodně se nám věnovali a mnohé pro nás obětovali. Aby rodinu uživil, museli tatínek Salvaraj s maminkou Margaret těžce pracovat. Když jsem chodila na druhý stupeň základní školy, tak můj tatínek zemřel. Maminka nebyla schopná domácnost sama finančně zajistit. Na školné a učební pomůcky už nebyly peníze vůbec. Ale díky Bohu jsme potkali pátera Roberta, který mě pomohl zařadit do vzdělávacího programu, a to byla pro mě i celou naši rodinu velká pomoc. Mohla jsem tak dokončit základní a o dva roky později také střední školu. Vždycky jsem snila o tom, že jednou budu učitelkou. Proto jsem se přihlásila do učitelského kurzu na Pedagogickém institutu sv. Josefa v Belgaum, který jsem úspěšně absolvovala. Najednou jsem byla připravená na své povolání a nesmírně šťastná, že mohu být učitelkou. A když moje maminka viděla na vlastní oči, jak učím děti ve škole, plakala štěstím. Byla taky ráda, že už si sama vydělávám a mohu jí i finančně vypomoci. Jsem vám velmi vděčná za vše, co jste pro mě za ta léta udělali. Nesmírně si toho vážím a jsem opravdu šťastná. Jen díky vám jsem dnes tím, čím jsem. Pokaždé na vás myslím ve svých modlitbách. Budu se snažit, co nejvíc to jde, abych se vám mohla odvděčit za vaši štědrost a pomoc. Bůh vám žehnej. Děkuji vám!

Vaše Maria Anthony

ANEŽČINY DOBROTY

Nechápu, jak jsem přišla k takovémuhle štěstí, ale představte si, že většina vlakovejch spojů, kterými jezdím, končí na nádraží Vršovice, odkud to mám domů pěšky asi sedm minut, s nákladem deset. Proto se nerozpakuju vozit s sebou věci, na který bych s odstrašující vidinou cesty MHD po Praze dřív ani nepomyslela.

Včera jsem jela z prázdnin v Letohradě napačovaná tak, že by při pohledu na mě každé šerpa bledl závisť. Vezla jsem:

1. housle (no dobře, během pobytu u našich jsem necvičila tolik, kolik jsem plánovala, ale na divadýlko O Koblížkovi v ústecký knihovně se hodily)

2. kufr se samejma nezbytnostma, jako je:

- moje zbrusu nová kniha převyprávěnejch Shakespearovskejch dramát, kterou jsem si nedávno přivezla z Londýna a na kterou se nemůžu vynadívát

- sada dřevěnejch razítek a embosovanejch válečků, kdybych náhodou chtěla o jarkách pécť sušenky (nepekla)

- krabice s vyšívacima bavlnkama, kdybych náhodou chtěla vyšívát (vyšívála; jednou)

- óbr krabice s bílou klobásou a šťouchanejma bramborama od mamí (mňam!)

- další potřeby, který jsem ne úplně využila, ale kdybych je s sebou neměla, chyběly by mi

3. batoh:

- s dalším jídlem od mamí (s kulajdou například, taky mňam)

- nudný nezbytnosti, který se nevešly jinam
4. přepravka, v níž byly:

- makronky, který se mi konečně začaly dařit (a pekla jsem je neplánovaně místo těch sušenek)

- a taky jídlo od mamí; v Praze je hlad, že jo (jak si to tak po sobě čtu, co se týče úložného prostoru na potraviny, vidím ještě nevyužitý potenciál v houslovým futrálu)

No, uznávám, že pro vaši představu by bývalo stačilo napsat, že jsem s sebou vláčela čtyři těžký zavazadla. Ale pro moje poznání, že tahám blbosti, tenhle seznam posloužil, takže si ho tu nechám, neva?

V Ústí jsem hodila přepravku a housle nad sebe, kufr pod nohy a batoh na místečko vedle.

Přišel průvodčí. Chlap jak hora. Nedělal nic speciálního, ale z toho, jak pozdravil a usmál se, bylo cítit, že je průvodčí lida (podle mě je nespra, že v češtině nepoužíváme pozitivní opak slova nelida; takže tímto začínám boj o jeho zavedení).

Chtěla jsem si prohlížet toho svýho zbrusu novýho Shakespeara, ale usnula jsem.

Probudila jsem se až na hlaváku. Všichni vystoupili, a já jsem v celým vagónu zůstala sama.

Vážím si toho, milé České dráhy, že jste se rozhodly vozit mě až skoro před barák, i když tuto vaši službu využívám skoro jediná.

Začala jsem pomalu shromažďovat všechny svoje belongings (tohle slovíčko jsem se naučila v londýnským metru a líbí se mi). Zádrhel nastal při pokusu sundat seshora přepravku. Zapadla až úplně dozadu a já jsem na ni absolutně nedosáhla. V ten moment jsem byla šťastná, že kolem nejsou žádní svědci, protože cvik, kterej jsem musela provést, abych ji dostala dolů, byl... no řekněme nezvyklej.

Nádraží Vršovice, konečná stanice, prosím, vystupte.

Nenechala jsem se pobízet a svoji zavazadlovou flotilu jsem nasměrovala ven.

Najednou se otevřely dveře z nejlepšího vagónu a v nich stál On. Průvodčí Lida.

A...

Ve svejch velkejch rukách držel plyšovýho medvídká. Asi jsem na něj zůstala trochu civět, protože měl potřebu mi to vysvětlit:

„Dárek od cestujících. Je hezký, že někdo ocení vaši práci. Mám z toho úplně hezkej den.“ Na Lidově hlubokým hlase bylo znát, že je naměkko.

Pak mi naprosto automaticky vzal kufr a batoh a vynesl mi je ven z vlaku. Při tom mi jen tak mimochodem poradil, abych se na nástupišti dala doprava po bezbariéru, že vlevo jsou schody, tak ať to po nich zbytečně netahám.

Tak jsem mu řekla, že i já vidím, že si toho medvídká fakt zaslouží.

Byl potěšenej.

Taky jsem měla hezkej den.

Teda až po tom, co jsem se dostrachala domů.

Tentokrát mi to trvalo dobrejch třináct minut.

/AN

TO NENÍ APRIL

Vedle postele mi leží knížka, kterou si zrovna hýčkám. Autor Pavel Kosatík, název České snění.

Jsou to historicky doložené úvahy, přání, někdy i započaté a nedokončené činy, které se jednou měly stát skutečností.

Například: vážné úvahy o tom, jak se spojíme s jihoslovanskými národy a vytvoříme velestat. Podobně se snilo o připojení Horní i Dolní Lužice.

My ze staré školy máme v paměti přání Jana Kollára přichýlit se k mohutnému tomu tam dubisku, čímž myslel carské Rusko. Tenhle nápad proklamoval ještě poslanec říšského (rakousko-uherského) sněmu a prvorepublikový politik Karel Kramář. Přes všechny špatné zkušenosti, jež s jakousi realizací toho snu máme, pořád se najdou lidé opájející se stejnou chimérou.

Jiný sen měl třeba Baťa - úspěšný podnikatel. Přál si a plánoval vytvořit na našem území stát pro 40 milionů obyvatel. Úspěšných, bohatých, protože by továrny chrlily žádané zboží a obchodníci je dodávali rychle po dálnicích, vlaky, letadly, vodními cestami, jež by křižovaly celou zem do každého jejího koutu.

A další sny, co je potřeba učinit pro národní zdraví a bojovnost, také pro národní hlavně netradiční církev.

V 19. stol. ve jménu snu o kulturní vyspělosti národa i jeho hrdoosti, po staletí podrobované soutěži s německou kulturou, byla dokonce i váženými osobami omlouvána lež. Když nebyl dostatek českých památek, chlubit se literárními podvrhy.

Tenhle sen, ač založený na textech předstírajících úsvit českého státu a jeho dějin, přinesl na druhé straně mnoho cenných plodů. Mánesovy a Alšovy kresby, Smetanovy skladby, Myslbekovy sochy, nadšení pro hledání historických stop. Ještě Muchova Slovanská epopej s ním souvisí. Jsou to krásná a vzácná díla. Ale zavřít oči před podvodem?

Jeden z těch snů, totiž stát bez Němců, se nám, bohužel, uskutečnit podařilo. Zdůrazňuju bohužel. Protože nás vedla nenávisť a msta, nikoli spravedlivá rozvaha.

Ani dnes nám sny nechybí, ač se tváříme jako pragmatiči. Chceme to nejlepší pro své děti. Chceme se mít dobře. Toužíme po klidu, míru a bezstarostnosti. Zdraví a jeho ochranu nebo obnovu bychom si přáli bez omezení.

Tápeme v dohodě co je to mít se dobře, co je nejlepší pro děti, jak zajistit klid a mír, co vůbec je pořádek a jak s tím zdravím. Tápeme je slabé slovo. My se o představu, jak a kudy své sny zajistit, uvést do života, dokážeme znesvářit. Návrh, kudy cestou, je místo probírání pro a proti, místo hledání shody, klackem v politickém boji.

Jakou má ten klacek podobu? Třeba: ty mi neříkáš, co bych chtěla slyšet; co mi ukazuješ, není to pravé; kamarádíš s Ferdou, tak s te-

bou nemluví; slíbil, že nebude pršet, a přelo. Že se takhle hádají děti? Dospělí to dělají sofistikovaněji. Odmítnou program schůze a pak křičí, že se nic nedělá. Probírat postupné kroky nějaké změny nelze, je potřeba vidět změnu vcelku. Kdyby byl předložen celkový návrh změny, určitě by zase nešlo debatovat, protože se přece mělo postupovat po jednotlivých krocích. Jednoduše, kdo chce psa bít, hůl si najde. Dopustí-li se pes chyb, a který pes nechybje, jde to bít jako po másle.

Zrušit, zakázat to, co se nám nelíbí, co nechceme slyšet, co nás děsí nebo čemu jen nerozumíme a nehodláme se o alespoň částečné porozumění snažit, toho jsme se nezbavili. Při tom za minulé století, jehož pamětníků je mezi námi ještě tolik, máme nepřeberně příkladů, co se stane, když má navrch strach, nenávisť, msta, když je lež užita jako důkaz. Jsou to v poslední době strašně obtížné kategorie. Pravdivá a vylhaná zpráva, zpráva schválně sestavená ke strašení, pravda, fakta, lež, názor, jak se v tom vyznat? Kde hledat dostatečné ověření, potvrzení, důkaz?

Asi se mnou nebudete souhlasit, přesto svůj názor napíšu.

Zpychli jsme, mnozí. Tím, že si umíme vyhledat informace na internetu, máme pocit, že máme patent na rozum. Pohrdáme tím, co říkají autority-vědci s přehledem a znalostmi, uvěřili jsme nevim proč našeptávačům, že média lžou. Ta doba, kdy média programově u nás lhala, jsou víc než třicet let pryč. (Ovšem bulvár se svými „zaručenými zprávami ze soukromí celebrit“ lze kvůli zisku dodnes.)

Pohrdáme institucemi, jejichž existence a význam jsou prověřeny. Stát, armáda, soudnictví, školství, ke všemu máme prezíravý nebo útočný, nenávislivý postoj.

Také mám sen. Že budeme lepší, strážlivější, schopnější spolupráce. Mám naději, že se mu blížíme. Hned to vysvětlím.

Na počátku naší republiky, po roce 1918, v době po světové válce, kdy byl ještě absolutní nedostatek veškerých životních potřeb, země byla plná nedobrovolných matek samoživitelek, protože jejich muži padli na frontě (spočítejte ta jména na pomnících padlých), začala sbírka na Zlatý poklad republiky. I ti nejnuznější považovali za svou občanskou povinnost přispět. Protože to bylo pro vlastní vytoužený stát, pro vybudování škol a nemocnic, pro nápravu ran, způsobených válkou. Také proto, že v čele státu stáli zasloužilí, slušní lidé, jejichž odkaz platí dodnes. Občanské postoje utvářel nejen Masaryk, za všechny ostatní jmenuji Čapka, Peroutku.

I vlády 1. republiky dělaly chyby. Ale vybu- dovaly jeden z nejlepších evropských demokratických států. Nosila se čest, slušnost, vzdělanost, vědomí odpovědnosti.

Ač to sám neproklamuje, lze už víc než rok každé vystoupení Petra Fialy označit za slušné. Neútočí, nepomlouvá. Podobně vystupují další ministři jeho vlády, senát se chová stejně mnohem déle. Petr Pavel má

JAK PROSTITUTKY OCHRÁNILY UKRAJINKY Z KYSELIVKY A PROČ STAROSTA VYDRŽEL VE FUNKCI

Petra Procházková

Kyselivka je obyčejná, typická, ve všech ohledech průměrná vesnice v ukrajinské Chersonské oblasti, ve které se odehrávala osm měsíců dramata, z nichž každé by vydalo na román.

Oblast mezi Chersonem a Mykolajivem patří mezi nejurodnější na světě. Jsou jen dvě velké černozemní oblasti na Zemi – jedna poblíž Velkých jezer na severoamerickém kontinentu, druhá na jihu Ukrajiny. A právě tudy, přes vesnici Kyselivka, táhla ruská armáda na Oděsu, aby spojila ruskou říši, Krym a Moldavsko. Ale nedotáhla svůj plán do konce. Co po ní v ukrajinských vesnicích zbylo?

Letadlo proletí nízko, skoro by se zdálo, že by mohlo zavadit o některý z kominů. Stíhačka. Bez znaků, které by nás tady, v kraji pověstně sladkých melounů a šťavnatých rajčat, dvacet kilometrů od fronty a na dohled od minových polí, mohly uklidnit.

Stáhnou hlavu mezi ramena, jako kdyby ji to mohlo ochránit; hluk mě zbaví soudnosti, takže se jdu nesmyslně schovat do dřevěné chatky. Ještě než stačím bez pozvání vlézt Ljudmile do kuchyňky, zarazí mě její radostný smích a druhé letadlo nad naší hlavou. Prase, králíci, psi, kočky, statný třicetiletý syn Paša ani paní domu nejví známky nervozity. Ljudmila pilotům ze svého vzorně uklizeného dvorku mává. „Naši, to jsou naši!“ zvolá. „Jak to poznáš?“ zarvu, ve snaze prosadit se v nerovném souboji se stroji SU-25.

„Cítím to,“ řekne trochu uraženě a jde se pomazlit s těhotnou prasnicí.

Letadla, která proletěla nad Kyselivkou, byla podle místních obyvatel ukrajinská.

slušnost a demokratické hodnoty ve svém zá- vazku.

Podtrženo, sečteno, v čele státu se množí slušní lidé. Časem můžeme chtít slušnost napodobit. Vydrží-li to, třeba si konečně začne- me vzájemně naslouchat a nepřekřikovat se. Věřím, že skončí pravidlo, že být IN znamená být PROTI. Pocit společného smysluplného konání, ať je to sjednocení v postojích, ať je to užitečné nebo hezké dílo, je pře- ce tak příjemný. Mohu si říkat: vím, proč tu jsem, vím, že tu nejsem marně.

EN

Život v Kyselivce by se do 24. února 2022 dal označit za poklidný, až nudný. Tři tisíce lidí tady měly k dispozici šest obchodů nebo spíš obchůdků, knihovnu, pomník sovětským vojákům padlým za druhé svě- tové války, školu a školku, dům kultury, zdravotní středisko.

Teď tady nic nefunguje jako dřív. I když na rozdíl od okolních vesnic v Kyselivce většina domů zůstala stát, a dokonce má i nepoško- zenou střechu. Fronta tudy prošla a pak se za- stavila nedaleko za obcí, která se na osm mě- siců stala součástí „ruského světa“.

Okupace má mnoho podob. Tady jsou. Po- hledem lidí, kteří se s ní vyrovnávali – každý po svém.

Mojí sousedce padl ruský mileneč

Ljudmila je hovorná, rozvedená pětáctýri- cátnice, která po osmi měsících a deseti dnech v okupaci konečně může mluvit nejen se synem Pašou a milovanými kočkami, svi- ní a psy, ale i s cizinci. Rusy za cizince nepo- važovala. To byli vetřelci.

Jestliže se ti obyvatelé vesnice, kteří před Rusy neutekli, dělí do několika kategorií, Ljudmila patří do té, co se zavřela doma a přes 200 dnů neopustila své, bytelným plo- tem vyznačované území.

Vesnice Kyselivka

byla založena 17. listopadu 1856. Byla a je obývána převážně zemědělci, z nichž většina pokládala za svůj rodný jazyk ukrajinštinu. Před únorem 2022 zde žilo 2800 obyvatel. Nyní zůstaly dva tisíce.

- Během velkého stalinského hladomoru v letech 1932–1933 zemřelo ve vesnici hlady 24 lidí.
- V roce 1941 byla obec obsazena Němci.
- Do sovětské armády narukovalo za druhé světové války 206 obyvatel obce. Z nich 79 padlo.
- Kyselivka byla osvobozena Rudou ar- mádou 14. března 1944. V centru obce je masový hrob, v němž je pochováno 80 sovětských vojáků, kteří při osvobo- zování Kyselivky padli.
- V roce 1964 byl v obci založen „sovchoz“ (zemědělské družstvo) Mla- dá garda, který obhospodařoval 7000 hektarů úrodné půdy.
- V 80. letech žilo v obci 86 členů Komu- nistické strany Sovětského svazu.
- Ukrajinská Kyselivka byla obsazena in- vazní ruskou armádou v prvních břez- nových dnech roku 2022. Osvobozena byla ukrajinskými vojsky 10. listopadu.

„Chodila jsem jen na dvůr. Jakmile jel tank, hned jsem zašla do domu,“ říká hodně stihlá Ljudmila, která za poslední týdny přece jen už pár kilo přibrala. „Já vím. Vypadám šaře. Ale je mi jen 45 let. Tak strašně to bylo.“

Rusové na Kyselivku nejdřív párkrát vystře- lili a pak do ní v doprovodu místních kolabo- rantů počátkem března 2022 vstoupili. Ležení si ale vybu- dovali kousek za vesnicí. Do Kyselivky pak po celou dobu okupace

chodili za různými účely. Našli v ní spřízněné duše, které je buď ze strachu, nebo z lásky hostily vodkou i koňakem a poskytovaly jim všelijaké další služby.

Ljudmila, její syn Paša a jejich králíci, které milují, ale jíst je nechtějí, jen v krajním případě. V pozadí socha Panny Marie.

Otevřený zůstal jediný obchůdek. Jeho majitel byl úslužný a nevadily mu ani rubly, ani zákazníci-okupanti. Prodával jim většinou alkohol a cigarety. Hodně alkoholu. Největší zájem byl o vodu a koňak. Informace o tržbách nám zůstanou skryty, neboť majitel obchodu se v listopadu stáhl s ruskými vojsky na levý břeh Dněpru.

„Mohli kdykoliv vlézt do domu a odvést syna. Proto taky skoro nevycházel. Jen párkrát jel postranními uličkami na skútru pro mouku. Neměli jsme elektřinu ani spojení, natož internet. Nic. Já byla z domu na ulici za celou dobu jen dvakrát. A to mě ještě málem přešel nákladák. Rusové, kdo jiný! Ožrali jeli ulicí, chtěli mě vylekat, nebo co... Ale uskočila jsem,“ vzpomíná Ljudmila.

Stejně jako její sousedé tvrdí, že když se ruští vojáci víc napili, stříleli přes vesnici na pole za ní. Někdy se ale nestrefili, a tak několik domů v obci nese známky nepřesného zacílení.

„Naši na obytné domy nestříleli nikdy,“ tvrdí Paša. „Rusové schválně asi taky ne, ale někdy jim to k nám spadlo.“

Ljuda a Paša mají na zahradě brambory, které Ljuda vděčí za přežití. Růže a tulipány mají za úkol konejšit duši majitelů domu.

Ljudmila ví, že i teď je na dostřel, protože nepřátelské pozice jsou jen asi 25 kilometrů daleko. Ale letadla, která jí občas přeletí nad domem, jsou prý zaručeně „naši“.

Obdivují zahrádku, výběh pro psa, prasátko i králíkárnou. Vše vymýčené, upravené, spokojené. Ljuda se nadme: „My jsme vždycky měli uklizeno, válka neválka. Víte, kdo žil během okupace nejlíp? Penzisti a invalidi. Rusové se k nim chovali lépe. Invalidům hodně pomáhali, penzistům platili dost peněz. Takové, jako jsem já a Paša, nenáviděli.“

Do Ljudmilina a Pašova domu vešli ruští vojáci jen jednou. Nedlouho po obsazení obce, takhle v 10 dopoledne.

Představili se jako „vojáci z Krasnodaru“. Přijeli na dvou tancích a několika nákladáčích. Prohledávali všechny domy v ulici. Razie.

„Zalezli i na záchod,“ posteskně si Ljuda.

„Máme venkovní, tamhle, ale čistej, s mísou... Nebyla elektřina, takže jsme jim řekli, že nemáme telefony nabitě, a oni se nám v nich nehrabali. Kluka ani nesvlkli. Chovali se tak nějak normálně. Ale u známých ve vedlejší ulici dost věcí ukradli. A pak narazili na ty dva nebožáky... Trošku místní blázní to byli. Fotili ruské pozice, a že prý to posílaj našim. No jasně, že se na to přišlo, když jsem to věděla i já. Sebrali je, prohlídli telefony a bylo. I sami Rusové se divili, že to nesmazali. Jenže víte, oni byli trošku mentálně

postižení. Prostě blbci. Odvezli je a už jsme je nikdy neviděli.“

Ne všichni, kteří se snažili pomáhat ukrajinské armádě, byli tak neopatrní. Právě z Kyselivky i okolních obcí přicházely do svobodného Mykolajiva neocenitelné informace. Dodnes jména „partyzánů“ až na výjimky nejsou zveřejněna. Rusové zpoza břehu hrozí pomstou.

Své nepřátele za Dněprem, ale i ve vesnici má i starosta Kyselivky Vitalij Ivanovič Moskalenko. Jestli se mu něco povedlo, tak přežít, nezadat si s Rusy, ale neskončit v jejich zajateckém lágru, jako mnozí jiní představitelé ukrajinské vlády v okupovaných oblastech, kteří nestačili utéct.

Moskalenko zvolil jinou taktiku – pasivní rezistenci. Stejně jako učitelé (škola byla po celou dobu zavřená) a místní lékař. Ten Rusům řekl, že sám je vážně chorý a musí veškerou lékařskou energii i um věnovat pouze své nemoci.

Ani Ljudmila, ani Paša, ani starosta Moskalenko, ani vedoucí obchůdku na návsi Naděžda Vasiljevna, ani další stovky obyvatel obce pro Rusy pracovat nechtěli. Mnozí si odmítali brát i ruskou humanitární pomoc. Mnozí ale po pár měsících začínali mít hlad a pro balík s moukou, konzervou a těstovinou si zašli.

Ljuda s Pašou vydrželi díky bramborám a slepicím. Hlad ale měli. „Ruskou humanitárku jsme si nevzali ani jednou. Klukovi jsme to zakázala: ‚Tak oni nás bombardují – a ty budeš jíst jejich jídlo?‘ Paša zhubnul, maso neměl ani jednou za okupaci,

teď už zase nabral svou váhu,“ chlubí se Ljudmila.

Horší to je se psem. Obrovskou neznámou rasou. Kvůli explozím a letadlům se zhroutil a přestal žrát. „Je vychrtlý jako já,“ konstatuje paní domu.

„Okupace je strašnější než cokoli jiného. Jako by dům, kde žiješ celý život, přestal být tvůj. Bojíš se, že ti vlezou do ložnice... že tě znásilní. Ale některé se nebály, naopak,“ ušklíbne se Ljudmila.

V Kyselivce nebyl zaznamenán (nahlášen) jediný případ znásilnění ruskými vojáky. Potvrzuje nám to Ljudmila, starosta Vitalij Ivanovič, paní vedoucí Naděžda Vasiljevna, která má zprávy z první ruky, i důchodkyně Hana Čečur, jejíž dcera není zrovna děvče s nejlepší pověstí.

„Jak vám to mám říct...“ ošívá se Ljudmila. „Tady se znásilňovalo, ale ne jako jinde... A já jsem těm ženám vděčná, že vojákům ‚daly‘. Díky nim se Rusové nevrhali na nás ostatní! Vyřídili se na nich. Už tady jedna taková jezdí s kočárkem. Jiná je těhotná. Jestli je tatínek Burjat, těch jsme tu měli dost, tak to brzy poznáme. Děcka ale za nic nemohou...“

Vesnice přesně ví, do kterých domů ruští vojáci přijížděli na svých kamazech, kde se pilo, veselilo, kde ruské vojáky srdečně zvali k hostině, kde jim dveře otevřeli ze strachu i touhy dožít se ve zdraví lepších časů a kde jim neotevřeli vůbec. Vesničané činí zásadní rozdíl mezi těmi, kteří za Rusy „dolézali“, a těmi, kteří jim sloužili se skrípějícími zuby. A prostitutkami, které své zákazníky nedělí

na „svě“ a okupanty. Nenarazíme v obci na nikoho, kdo by místní ženy, poskytující Rusům tradiční služby, odsoudil. Namol opilé vojáky prý dokázaly zvládnout a uspokojit, a když střelili do vzduchu, i něžně odzbrojit. A prý i díky nim v Kyselivce na rozdíl od jiných ukrajinských obcí nejsou masové hroby s těly těch, kteří se okupaci nechťeli podvolit. Včetně žen.

Inna byla samoživitelka. Ljudmilina sousedka. Prý „hodně veselá“, říkají ti, kdo ji znali. Ráda se napila. Ljuda s Innou se znaly, ale přátelství to nebylo. Když k ní Rusové přijížděli na návštěvu, auta parkovala i před domem Ljudmily a Paši. „Jednou přijeli i na tanku,“ vzpomíná Ljuda. „9. května zase z její zahrady střelili do vzduchu, slavili vítězství v té minulé válce. Řvali: ‚Kde sou tady ještě nějaký baby?‘ Jsem Inně vděčná, že jim tehdy neřekla, jděte se poveselit vedle...“

Do osvobození obce ukrajinskou armádou zbývalo pár dnů. Inna to ještě nevěděla. Možná tušila. Seděla před svým domem v černém šátku. Byla smutná. Spatřila Ljudmilu. Mávla na ni přes plot. Chtěla jí dát pár sladkostí. Jak se to přeče na Ukrajině i v Rusku dělá – za mrtvého. Innin ruský milenec padl.

„To bylo moc. I když jsem jí byla vděčná, za Rusa bych se cukrátek nikdy nedotkla. Otočila jsem se zády a odešla. Pak už jsem ji neviděla. Rusové si ji odvezli i s jejími dvěma dětmi s sebou. Tak to se k ní zase hezky zachovali, to jo. Ona toho Rusáka asi opravdu milovala!“

Ne všichni, kdo měli v Kyselivce s ruskými vojáky hezké vztahy, s nimi stačili ustoupit před ukrajinskou armádou přes Cherson na druhý břeh Dněpru. Právě do jejich domů teď místo ruských vojáků vchází bez pozvání ukrajinská policie. Vyslýchá a vyšetřuje ty, na které někdo ukázal prstem. Často proto, že to oni předtím ukazovali prstem na domy, ze kterých pak Rusové odváděli ukrajinské „aktivisty“, „fašisty“, stoupence svobodné, nezávislé Ukrajiny. Někteří skončili v chersonských mučírňách, jiní jsou dodnes nezvěstní. Podle Ljudmily a dalších obyvatel obce spolupracovala s ruskými vojáky asi stovka jejich spoluobčanů. Včetně prostitutek.

„Některé policie nechává být, asi nic zásadního neudělali, ale mně jsou protivní,“ přiznává Ljuda. „Jiné vyšetřují, pár zatčených už taky máme, hlavně ty, co organizovali referendum o připojení k Rusku. Co vás nemá! My s Pašou jsme nikam nešli. I když k nám přišly ženské z vesnice s ruským samopalníkem a bouchaly nám na vrata, nevyšli jsme. Nehlasovali jsme a nic se nestalo. Ty ženské už ukrajinská policie zatkla.“

Ti, kdo s Rusy „jen“ pili a veselili se, vyšetřovatele nezajímají. Byli ovládnuti spíš strachem než ideologií „ruského světa“. Vesni-

čané nám „kolaborantská hnízda“ ukazují opatrně, zpovzdálí. Co kdyby dopadli jako starosta Moskalkenko, kterému někdo hodil na dvůr granát poté, co zavedl k neaktivnějším kolaborantům ukrajinskou policii? Ljuda se zlobí: „Proč se tito lidé alespoň nestydí? Chodí si teď pro zahraniční i vládní humanitární pomoc! Brali si ji od Rusů, a berou si ji i teď! Vždyť my tady o sobě všichni všechno víme. Kdo co dělal, jak se za okupace choval...“

Ukrajinská policie vyslýchala i Ljudmilu a Pašu. Žádné adresy kolaborantů jí ale prý nesdělili. Chtějí mít konečně klid. A ne granát v záhonu tulipánů.

„Víme, kdo si dobře žil, najednou kupoval auta, i když předtím nic neměl,“ usměje se Ljudmila odevzdaně a vnutí nám zavařená rajčata, která nám později málem znemožní přechod ukrajinsko-polské hranice.

Ukrajínští vojáci obec osvobodili 10. listopadu a nějakou dobu v ní zůstali. „Skupina Burjatů nestačila utéct a nevzdala se, tak je naši museli zastřelit,“ konstatuje Ljudmila. Nejen ona potvrzuje, že vojáci ukrajinské armády v domech, kde přespávali, nechali peníze za spotřebovaný plyn. I u Ljudmiliny kamarádky Nataši prý bydleli. „Říkám jí: Co sis to brala, holka, od nich, chudáků? Kdo ví, jak dlouho budou naživu... Ale oni to prý měli příkazem – platit lidem za energie.“

Hrdinství Viktora Vasiljeviče a maminka Vitalije Ivanoviče

Viktor Vasiljevič má v půl jedenácté dopoledne slušnou hladinku, právě takovou, aby nám byl schopen vyprávět o svých hrdinských kouscích.

„Třikrát jsem o Putinovi řekl, že je pederast. Namířili na mě samopal, ale já to nevzal zpátky,“ huláká, až ho sousedé slyší. Smějí

se. Podle nich sice o Putinovi opravdu hezky nemluvil, ale nadával na něj, jen když ruští vojáci nebyli na doslech. Na rozdíl od jiných ale pil sám, nikdy s Rusy.

Sedne na kolo, vykoná několik riskantních manévrů a zmizí za rozlehlým solárním parkem poničeným od šrapnelů jen kosmeticky. Ale jeho výkřiky „sláva Ukrajině“ slyšíme ještě dlouho.

O starostovi Vitaliji Ivanovičovi nám ani on, ani nikdo jiný neřekl křivé slovo. Je to bodrý chlapík, který obdivuje Čechy a Slováky za to, že se „nepokousali“, když se rozcházel. Přechází plynule z ukrajinštiny do ruštiny a naopak, sem tam pronese slovo, které musím vyhvězdičkovat, ale zase dokáže hovořit a organizovat rozdávání humanitární pomoci zároveň.

„Spousta našich s nimi prostě nějak komunikovala, co taky měli dělat. Na prstech jedné ruky ale můžu spočítat, kolik takových odjelo s ruskou armádou tam,“ mávne rukou směrem, kde tušíme po nějakých dvaceti kilometrech řeku Dněpr tvořící nyní frontovou linii. „Možná tak deset dvacet lidí před osvobozením uteklo,“ opraví své počty.

Chodím kolem horké kaše, když se oklikou chci zeptat na „ženy přítulné“, s Rusy obcující. Vitalij Ivanovič se rozesměje a nahlas, tak, že to slyší celá fronta čekající na balík s jídlem, řekne: „Ku**y, myslíte? No samozřejmě s Rusy chodily, po celé vesnici s nimi jezdily na obrněných transportérech. A mnohé tu zůstaly.“

„Co s nimi bude?“ vznese dotaz.

„Budou dál ku**ami. Jsou tu teď ukrajinští vojáci, práce mají dost. Úřady se o ně nezajímají. Je třeba potrestat kolaboranty, ne prostitutky. Ony tuhle práci dělaly i před okupací a budou ji dělat i po ní.“

Moskalkenko je s průběhem okupace vlastně spokojený. Ve srovnání s jinými obcemi nemá Kyselivka velké šrámy na duši ani na těle. Ruští vojáci zmlátí jednoho opilce a jednoho narkomana, pár lidí zatklí, jinak místní nechávali být. Důchodcům vypláceli penzi 10 000 rublů (asi 2800 korun), tedy větší, než jim vyplácí Ukrajina, a humanitární pomoc přivázeli pravidelně.

Na návsí zaparkovala dodávka. V jejím nákladním prostoru stojí mladý muž a natěšeným babičkám s prázdnými taškami říká: „Bůh vás miluje. Bůh vše vidí. Bůh je milosrdný.“ Ženy na hlasatele slova Božího hledí s výrazem, který naznačuje, že víra v Boha tady v minulých měsících dostala pořádně na frak. Proslav trvá skoro půl hodiny. Zda obsah balíčku za trpělivost hladových stojí, nedokážeme zhodnotit.

„Rusové za mnou chodili a ptali se, kde mám ve vesnici nacisty. Říkal jsem jim, že žádné nemám, tak mi dvakrát udělali domovní prohlídku. Našli moji pušku, co mám do lesa, ale mám na ni řádné papíry, proto mi ji nechali,“ vzpomíná starosta.

„Pak nás tlačili do referenda o připojení k Rusku. Spousta lidí se vylekala a šla hlasovat. Já jsem se ale staral o těžce nemocnou mámu. Měla rakovinu. Říkám jim: ‚Musím se starat o maminku. Umírá. Nechte mě být.‘ Zkontrolovali si ji a pak mě nechali. A tak jsem po celou dobu okupace nemusel chodit do práce, i když jsem zůstával jakoby starostou.“

Maminka svou nemocí a mateřskou vytrvalostí chránila syna po celou okupaci. Teď zemřela. Úkol splněn.

Vitaliji Ivanoviči Moskalenkovi nejvíc vadilo, jak moc Rusové pili. I Ukrajinci prý pijí, ale Rusové víc.

„Pak člověk nevěděl, co jim přijde do hlavy. Na check pointu při vjezdu do vesnice kroutili chlapům ruce za zády, prohledávali auta... A všechno tady zničili – vyrvali kabely, rozbili silnice. Mysleli jsme si, že to jsou naši bratři a sestry, ale nejsou, jak vidíme.“ Škola, do které před válkou chodilo 333 dětí, je značně poškozená. Nefunguje ani školka. Ta dostala přímý zásah. Moskalenko ji chce opravit, ale peníze teď nemá. A stát mu asi nepomůže. „Každou chvíli sem může něco přiletět, oprava je možná předčasná. Až po válce.“

Vyšetřovatelé Ukrajinské bezpečnostní služby, kteří v oblasti hledají spolupracovníky ruské armády, starostu prověřili na detektoru lži. Prošel. I občané Kyselivky o něm mluví dobře a chtějí, aby je vedl dál.

„Už zase normálně pracuju. Tři organizátoři referenda byli zatčeni a nyní jsou za mřížemi. Další žena, která se na té šaškárně podílela, je v nemocnici. Já jsem to celé ustál.“

Aňa, která neměla přežít, a paní vedoucí Naděžda Vasiljevna

Za okupace měla Naděžda Vasiljevna, majitelka obchůdku s pohřebními umělými věnci, spodním prádlem, semeny a kosmetikou pro živé, bývalá ředitelka odboru zásobování pro celý okres, zavřeno. „Spousta lidí, našich sousedů, se s nimi kamarádila. Já ne. V této obci žili moji předci do čtvrtého kolene, leží na místním hřbitově, tak copak budu pít s Rusama vodku? Mám nějakou hrdost. Vždyť jsem úplně první soukromá podnikatelka v Kyselivce! Až po mně si otevřela podnik Lila a pak Ljuba Dněprovicha... samý schopný ženský tady žijou!“

Naděžda Vasiljevna vidí zpoza pultu přímo na náves a hlavní silnici. Pozorovala tanky a ví přesně, kdo na jejich věži s Rusy seděl. Párkrát opilí vojáci spalili na orvaných matracích přímo před obchůdkem. Ráno vyšla a začala si před domkem zametat. „Dobré ráno, babi,“ pozdravili ji. „Hezký den vám přeji“, odpověděla.

„To se snad smí, ne?“ ptá se mě teď, jako bych byla arbitr specializující se na problém kolaborace. „Myslím si něco jiného, žádný hezký den jim nepřeji, ale nahlas říkám tohle,“ dodává.

Naděžda Vasiljevna, absolventka Poltavského obchodního institutu a podnikatelka tělem

i duší, je šťastná, že Kyselivka se stala vzácnou výjimkou a na rozdíl od většiny obcí v okolí je ruskými děly relativně nedotknutá. Jednou se vojáků zeptala, proč obec tak šetří. „Máte tady plyn a pár dobrých lidí,“ smáli se prý.

Teď už se zákazníci do obchodu vracejí. Jen skuhrají nad chudým sortimentem. Díky nim Naděžda Vasiljevna ví o všem, co se v obci událo. I neudálo. Ženy, které se k Rusům „tulily“, jak říká, prý viděla jezdit ve vojenských autech na vlastní oči.

„Znám je, samozřejmě. Ale některé si odvezli s sebou. Ty, co nevzali, normálně sedí doma. Do vězení prý prostitutky neberou, jen opravdové kolaboranty. Já to říkala starostovi – co to je za pořádky? A on mi odpověděl, že tyhle naše spoluobčanky zachránily nás, ostatní ženy. Rusové nás díky nim nechali být.“

Stará hubená žena se sotva plouží s rozbitým chodítkem, popoháněná snahou dostat se k dodávce s humanitární pomocí a slovem Božím. „Aňa,“ špitne, když se jí zeptám na jméno. Její dospělá dcera Táňa stojí (s potíže-mi) jen pár metrů od nás, ale neudělá nic, aby matce pomohla přejít ulici a pak pro ni příliš těžký balík s jídlem převzít.

Bydlí teď spolu. Dcera samoživitelka a matka invalida. „Ruští vojáci u mě byli třikrát. Vždycky chtěli moji penzi. Ale nikdy jsem jim nic nedala. Pak jsem jednou upadla. Ne, neviděli to. Už byli pryč. Bydlela jsem sama, uklouzlo mi to na zápraží a už jsem nevstala. Ležela jsem tam do druhého dne, víc než 24 hodin. Bolelo to ukrutně. Pak přišla dcera...“

Našla maminku podchlazenou, nejspíš se zlomeným krčkem, vyčerpanou bolestí a strachem. Vytáhla ji na postel a dala jí napít. Pak odešla. Vrátila se další den. Stará žena ale nevstala, nedokázala to, nemohla si dojít na záchod ani se doplazít pro vodu.

„Tak jsem si ji musela vzít k sobě,“ konstatuje Táňa. „S kamarádkou jsme ji přetáhly, bydlíme kousek od sebe. K doktorovi to ale nešlo, vždyť byli všude Rusáci, doktor žádnej, auto nemáme, peníze taky ne... Přezily jsme jen díky ruské humanitáře.“

Aňa má sice nohu zcela bezvládnou, ale dokáže se posouvat s pomocí rozbitého chodítka. K dodávce s humanitární pomocí jí to potrvá ještě bezmála hodinu.

Po třech měsících se Aňa zázrakem postavila a s pomocí rozlámánoho chodítka, které jí daroval soused, se pohybuje šnečím tempem. „Ona...“, promluví tiše. „Ona pije. A chodí... víte s kým. Muže nemá, umřel. Ale chodí s chlapama, víte proč...“

Usměje se, stisknu Aně ruku svírající chodítko a ujistím ji, že „vím proč“.

Pásky tanků udusily místní pole, zničily zavlažovací kanály, do půdy vytekly hektolitry pohonných hmot. Obyvatelé Kyselivky, kteří ve zdraví přežili okupaci, ale hodlají teď na jaře svým lánům vrátit pověst obilnice Evropy a sobě věhlas nejlepších pěstitelů melounů.

Ukrajinské ministerstvo zemědělství 17. března oznámilo, že letos v Chersonské oblasti pěstitelé i konzumenti zůstanou bez

úrody. Nejslavnější melouny v celé východní Evropě musejí ustoupit nebezpečí minových polí, kterými je pás země podél černomořského pobřeží mezi Mykolajivem a Chersonem osázen.

Deník N

dokončení ze strany 5

POZNAL JSEM ODVRÁCENOU TVÁŘ ŽIVOTA

Neměl jste se přece jen snažit vyjít mu vstříc?

Jsem řidič kamionu, s ministry nejsem v takové interakci jako ministr vnitra, navíc vicepremiér. Udělal jsem pro věc hodně, tohle myslím, že už bylo na politicích, hlavně na něm. Do toho přišla válka na Ukrajině, začal jsem do Česka vozit děti z ukrajinské hranice, to mě dost vytyžilo. Dohromady jich bylo devět autobusů.

Nezkoušíte téma zvednout u nového prezidenta Petra Pavla?

Chci s ním o tom mluvit, byli jsme spolu ve styku. Jsem pozvaný na jeho inaugurační oslavu do Rock Café, bude tenhle týden, možná tam bude prostor dát o tom řeč. Jsem strašně rád, že pan Pavel po volbách navštívil romskou komunitu v Ústí, to tady od Václava Havla nikdo neudělal. Cítím u něj, že je na čem stavět.

Více černých dětí

V tom hlavním jste neuspěl. Syrské děti tu stále nejsou. Co to s člověkem, který do toho dá tolik energie, udělá? Necítil jste se na dně, že nic nemá smysl, že hlavou nejde prorazit zeď?

Měl jsem nějakou dobu pocit vyhoření a ano, bylo to únavné. Prohra do bezesporu byla v tom, že česká politická reprezentace děti nepřijala. Ale já to jako neúspěch neberu. Téma se nám podařilo udržet ve veřejném prostoru, atakovat politiky, kteří se k tomu museli neustále vyjadřovat, probíralo se to v médiích. Povedla se relokace dětí z řeckých táborů do jiných evropských zemí, mohl jsem k tomu nějakým dílkem přispět i já, protože jsem hodně tlačil na pilu, řešil to s úřady i v Řecku. Celé to pro mě byla velká škola.

V čem přesně?

Naučil jsem se třeba nebýt naivní, co se politiků týče. Dřív jsem měl představu, že když se za zavřenými dveřmi něco řekne, dáme si na to slovo, že to platí. Pochopil jsem také, že můžou být dobří politici, myslím charakterově. Když jim však chybí odvaha dělat odvázná rozhodnutí, nestačí to, je to málo.

Dokument vás zachycuje v Řecku, jak řídíte kamion, přebíháte od volantu na politická jednání, zachraňujete ukrajinské uprchlíky. V jednu chvíli pak do kamery řeknete, že by česká společnost potřebovala víc černých dětí. Proč si to myslíte?

Bylo to trochu s nadsázkou.

Přišlo mi to jako hezká věta.

Víte co, já jsem kdysi narazil na nějaký projev od Miloše Zemana ještě z dob před

opoziční smlouvou. Psal tam, že by Česko mělo přijímat lidi z různých koutů světa, protože jedině tak bude lépe zvládat xenofobii, rasismus a všechny tyhle nepěkné věci. Pod to bych se podepsal. Chvilí jsem žil v Kanadě, viděl jsem tam dobré integrační programy a že to funguje. Přistěhovalecká ghetta, problémy, nevznikají primárně kvůli náboženskému vyznání, společenské odlišnosti, ale že se zanedbalo, aby mladí měli perspektivu, práci. Podobné mi to přijde s Romy v Česku. Víc černých dětí znamená pestřejší, zajímavější, zábavnější společnost, kde se lidé můžou obohacovat.

Co jste díky svým dosavadním aktivitám zjistil o české ochotě pomáhat? Jaká je, co ji případně brzdí? Čeho se lidé bojí? Nebo je už dostatečná?

Já si rozhodně myslím, že česká společnost je ve své většině solidární. Že dokáže být až neuvěřitelně solidární. Říkám si to vždy, když vidím, kolik lidí přispívají v různých veřejných sbírkách. To jsou neskutečné částky. I v porovnání s Evropou. Svědčí to o tom, že dokážeme být solidární. To, co někdy limituje českou společnost, to je strach z jinakosti. Asi k tomu dost přispěl komunismus, pořád se bojíme jakoby cizorodých prvků. Taky se na tom negativně podílejí politici, pomáhají šířit dezinformace, říkají nesmysly, obavy zbytečně šponují. Doufají, že se tím trefí do většinového názoru, že je to vynese k moci. Na běžné lidi to vytváří obrovský tlak. I proto by tahle země potřebovala více černých dětí nebo dětí uprchlíků, umožnilo by jí to poznat, že není čeho se bát. Barevnější společnost je lepší pro všechny.

Co dalšího máte v plánu?

Budu teď pomáhat propagovat dokument, to zabere nějaký čas. Taky dál řídím kamion.

A dostal jsem i konkrétní nabídky vstoupit aktivně do politiky. Takže to momentálně silně zvažuju.

Od koho?

To bych si zatím ještě nechal s dovolením pro sebe. Zatím můžu říct, že je to jedna vládní strana, kde bych možná měl možnost se dostat na kandidátku. Neříkám, že budu na prvních třech místech, musel bych se dostat do politiky na základě preferenčních hlasů. Přemýšlím o tom docela vážně, umožnilo by mi to zúčastnit všechny různé zkušenosti, které jsem v životě nabral. V televizi politici často říkají, že jim jde o řešení sociálních problémů, mluví o tom ale složitě, a někdy o tom jen mluví. Já mám tohle celé prožité, dokážu lidem věci vysvětlovat. A myslím, že dokážu pak slova proměnit i v činy. Stejně jako táta jsem si prošel vězením, vybral jsem hazardnímu byznysmenovi Ivu Valentovi nějaké automaty, vím, jaké je to dostat se na dno a znovu se vzchopit. Taky vím, co jsou exekuce, insolvenční proces, migrace, aktivismus. Mám pocit, že můžu spoustě lidí v obtížích rozumět lépe než jiní, a hlavně, mám opravdovou chuť jim pomáhat. Přináší mi to radost.

Jak byste se politicky profiloval?

Jsem prodemokratický, liberálně smýšlející člověk. Lidé se sociálními problémy více tíhnou k extremismu, věří na jednoduché sliby. Chtěl bych jim vysvětlovat, že to je blbost, slepá cesta. A možná tak zaplnit díru, kterou tu v tomhle směru v politice stále vidím.

Respekt 10/23

Film More Miko

je ke zhlédnutí na DAFilms.cz.

Respekt 10/2023

Král řekne: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“

Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“

Srv. Mt 25: 34-40

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTČÍCH

Zelený čtvrtek 6. dubna v 18 h. - Letohrad

Ex 12,1-14 Ž 116

1 K 11,23-26 J 13,1-15

Velký pátek 7. dubna v 15 h. - Letohrad

Iz 52,13 - 53,12 Ž 31

Žid 4,4-16; 5,7-9 J 18,1 - 19,42

neděle 9. 4. SLAVNOST ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ

5 h. Orlice

1. Gn 1,1-2,2 Ž 104

2. Gn 22,1-18 Ž 16

3. Ex 14,15-15,1 Ex 15,1-18

4. Iz 54,5-14 Ž 30

5. Iz 55,1-11 Iz 12,2-6

6. Bar 3,9-15.32-4,4 Ž 19

7. Ez 36,16-17a.18-28 Ž 42

8. Řím 6,3-11 Ž 11

po bohoslužbě společná snídaně v Orlovně
10 h. Letohrad

Pondělí velikonoční

8 h. Letohrad Sk 2, 14-33 Ž 16

9 h. Mistrovice Mt 28, 8-15

sobota 15. 4. 18 h. Letohrad

neděle 16. 4. 2. velikonoční

8 h. Lukavce Sk 2,42-47 Ž 118

9 Mistrovice 1P 1,3-9

10 Orlice J 20,19-31

sobota 22. 4. 18 h. Letohrad

neděle 23. 4. 3. velikonoční

8 h. Lukavce Sk 2,14-28 Ž 16

9 Mistrovice 1 P 1,17-21

10 Orlice Lk 24,13-35

sobota 29. 4. 18 h. Letohrad

neděle 30. 4. 4. velikonoční

8 h. Lukavce Sk 2,14a.36-41 Ž 23

9 Mistrovice 1 P 2,20b-25

10 Orlice J 10,1-10

sobota 6. 5. 18 h. Letohrad

neděle 7. 5. 5. velikonoční

8 h. Lukavce Sk 6, 1-7 Ž 33

9 Mistrovice 1 P 2, 4-9

10 Orlice J 10, 1-10

Jaroslav Miko v romské osadě na východním Slovensku

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce

Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741

